

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 21.9.2005
COM(2005) 446 τελικό

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ
ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ**

Θεματική στρατηγική για την ατμοσφαιρική ρύπανση

{SEC(2005) 1132}

{SEC(2005) 1133}

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ

Θεματική στρατηγική για την ατμοσφαιρική ρύπανση

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ατμοσφαιρική ρύπανση βλάπτει την ανθρώπινη υγεία και το περιβάλλον. Η ανάγκη για καθαρότερο αέρα έχει αναγνωρισθεί εδώ και αρκετές δεκαετίες, με ανάληψη δράσεων σε επίπεδο κρατών μελών και ΕΕ, όπως και με ενεργό συμμετοχή σε διεθνείς συμβάσεις¹. Οι δράσεις της ΕΕ έχουν επικεντρωθεί στον καθορισμό ελάχιστων προτύπων για την ποιότητα του περιβάλλοντος αέρα και στην αντιμετώπιση των προβλημάτων της όξινης βροχής και του τροποσφαιρικού όζοντος. Έχουν μειωθεί οι εκπομπές ρύπων από μεγάλες εγκαταστάσεις καύσης και κινητές πηγές· έχει βελτιωθεί η ποιότητα των καυσίμων και έχουν ενσωματωθεί απαιτήσεις προστασίας του περιβάλλοντος στους τομείς των μεταφορών και της ενέργειας.

Παρ' όλες τις αξιοσημείωτες βελτιώσεις, η ατμοσφαιρική ρύπανση εξακολουθεί να έχει σοβαρές επιπτώσεις. Με αυτά τα δεδομένα, στο Έκτο κοινοτικό πρόγραμμα δράσης για το περιβάλλον (*6^ο Πρόγραμμα Δράσης*) προβλέπεται η διαμόρφωση θεματικής στρατηγικής για την ατμοσφαιρική ρύπανση, με σκοπό την επίτευξη «*επιπέδων ποιότητας του αέρα που δεν θα έχουν ουσιαστικές αρνητικές επιπτώσεις και κινδύνους για την ανθρώπινη υγεία και το περιβάλλον*»². Κατόπιν της ανακοίνωσής της σχετικά με το πρόγραμμα «Καθαρός αέρας για την Ευρώπη» (Clean Air For Europe - *CAFE*)³, η Επιτροπή εξέτασε κατά πόσον η ισχύουσα νομοθεσία επαρκεί για την επίτευξη των στόχων του 6^{ου} Προγράμματος Δράσης έως το 2020. Στην ανάλυση αυτή εξετάστηκαν οι μελλοντικές εκπομπές και οι επιπτώσεις στην υγεία και το περιβάλλον και χρησιμοποιήθηκαν οι βέλτιστες διαθέσιμες επιστημονικές και υγειονομικές πληροφορίες. Η ανάλυση έδειξε ότι θα εξακολουθήσουν να υπάρχουν ουσιαστικές αρνητικές επιπτώσεις, ακόμη και με αποτελεσματική εφαρμογή της ισχύουσας νομοθεσίας.

Επομένως, στην παρούσα θεματική στρατηγική για την ατμοσφαιρική ρύπανση (η *Στρατηγική*) καθορίζονται ενδιάμεσοι στόχοι για την ατμοσφαιρική ρύπανση στην ΕΕ και προτείνονται ενδεδειγμένα μέτρα για την επίτευξή τους. Συνιστάται ο εκσυγχρονισμός της ισχύουσας νομοθεσίας, η επικέντρωσή της στους σοβαρότερους ρύπους και η αύξηση των ενεργειών για την ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής μέριμνας σε άλλες πολιτικές και προγράμματα.

¹ Π.χ. Σύμβαση για τη διασυννοριακή ρύπανση της ατμόσφαιρας σε μεγάλη απόσταση (*CLRTAP*).

² Απόφαση αριθ. 1600/2002/ΕΚ, ΕΕ L 242 της 10.9.2002, σ. 1.

³ COM(2001) 245.

2. ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

Η ατμοσφαιρική ρύπανση αποτελεί τοπικό, αλλά και διασυνοριακό πρόβλημα, που προκαλείται από την εκπομπή ορισμένων ρύπων, οι οποίοι, είτε μόνοι τους, είτε μέσω χημικής αντίδρασης, έχουν ως επακόλουθο αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον και την υγεία.

Όσον αφορά την υγεία, το τροποσφαιρικό όζον και τα σωματίδια («λεπτή σκόνη») είναι οι πλέον ανησυχητικοί ρύποι. Η έκθεση στους εν λόγω ρύπους μπορεί να οδηγήσει σε επιπτώσεις που κυμαίνονται από ελαφρές προσβολές του αναπνευστικού συστήματος έως πρόωρο θάνατο (βλ. παράρτημα 2). Το όζον δεν εκπέμπεται άμεσα, αλλά σχηματίζεται μέσω της αντίδρασης πτητικών οργανικών ενώσεων (ΠΟΕ) και οξειδίων του αζώτου (NOx), παρουσία ηλιακού φωτός. Τα σωματίδια είναι δυνατόν να εκπέμπονται άμεσα στον αέρα (τα λεγόμενα «πρωτογενή σωματίδια») ή να σχηματίζονται στην ατμόσφαιρα ως «δευτερογενή σωματίδια» από αέρια όπως το διοξείδιο του θείου (SO₂), τα οξείδια του αζώτου και η αμμωνία (NH₃).

Τα οικοσυστήματα προσβάλλονται επίσης από (1) την εναπόθεση ουσιών που προκαλούν οξίνιση – οξειδίων του αζώτου, διοξειδίου του θείου και αμμωνίας – η οποία καταλήγει σε απώλεια χλωρίδας και πανίδας· (2) το πλεόνασμα θρεπτικού αζώτου, υπό μορφή αμμωνίας και οξειδίων του αζώτου, που μπορεί να διαταράξει τις φυτοκοινωνίες, να αποπλυθεί σε γλυκά ύδατα, καταλήγοντας σε κάθε περίπτωση σε απώλεια βιοποικιλότητας (ο λεγόμενος «ευτροφισμός»)· και (3) το τροποσφαιρικό όζον, που έχει ως αποτέλεσμα φυσικές ζημιές και μειωμένη ανάπτυξη των γεωργικών καλλιεργειών, των δασών και των φυτών. Η ατμοσφαιρική ρύπανση προκαλεί ακόμη ζημιές στα υλικά, οδηγώντας σε φθορά των κτηρίων και των μνημείων.

Έχει ήδη πραγματοποιηθεί σημαντική πρόοδος όσον αφορά τη μείωση των κυριότερων ατμοσφαιρικών ρύπων. Στο σχήμα 1 παρουσιάζεται η μείωση, από το 1990, των εκπομπών οξειδίων του αζώτου, διοξειδίου του θείου, πτητικών οργανικών ενώσεων και αμμωνίας, η οποία ήταν αποτέλεσμα των εφαρμοζόμενων πολιτικών.

Αυτή η μείωση των εκπομπών είχε θετικό αντίκτυπο, μολονότι τα δύο τρίτα των λιμνών και των μικρών ποταμών που εξετάστηκαν στη Σκανδιναβία ακόμη κινδυνεύουν από όξινες εναποθέσεις και περίπου 55% όλων των οικοσυστημάτων στην ΕΕ πλήττονται από ευτροφισμό. Ακόμη και με πλήρη εφαρμογή των υφισταμένων νόμων, θα εξακολουθήσουν να υπάρχουν προβλήματα περιβάλλοντος και υγείας και το 2020, εάν δεν ληφθούν περαιτέρω μέτρα. Αν και, σε σύγκριση με την αρχική κατάσταση το 2000, θα υπάρξει μείωση περίπου 44% όσον αφορά την έκταση των οικοσυστημάτων με πλεόνασμα όξινων εναποθέσεων, τα σημερινά δεδομένα δείχνουν μείωση μόνον κατά 14% των περιοχών που έχουν προσβληθεί από ευτροφισμό, λόγω της μικρής μόνον μείωσης των εκπομπών αμμωνίας. Ωστόσο, οι προβλέψεις δεν ήταν δυνατόν να συμπεριλάβουν την ενδεχόμενη μείωση των εκπομπών αμμωνίας, μετά τη μεταρρύθμιση της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής⁴ και

⁴ Με μια πολύ προκαταρκτική εκτίμηση των αποτελεσμάτων της μεταρρύθμισης της ΚΓΠ του 2003, λόγω της αναμενόμενης μείωσης του ζωικού κεφαλαίου και μόνον, υπολογίζεται μείωση περίπου 5 με

άλλα πρόσφατα μέτρα. Οι δασικές εκτάσεις που πλήττονται από υπερβολικά επίπεδα όζοντος θα μειωθούν μόνον κατά 14%.

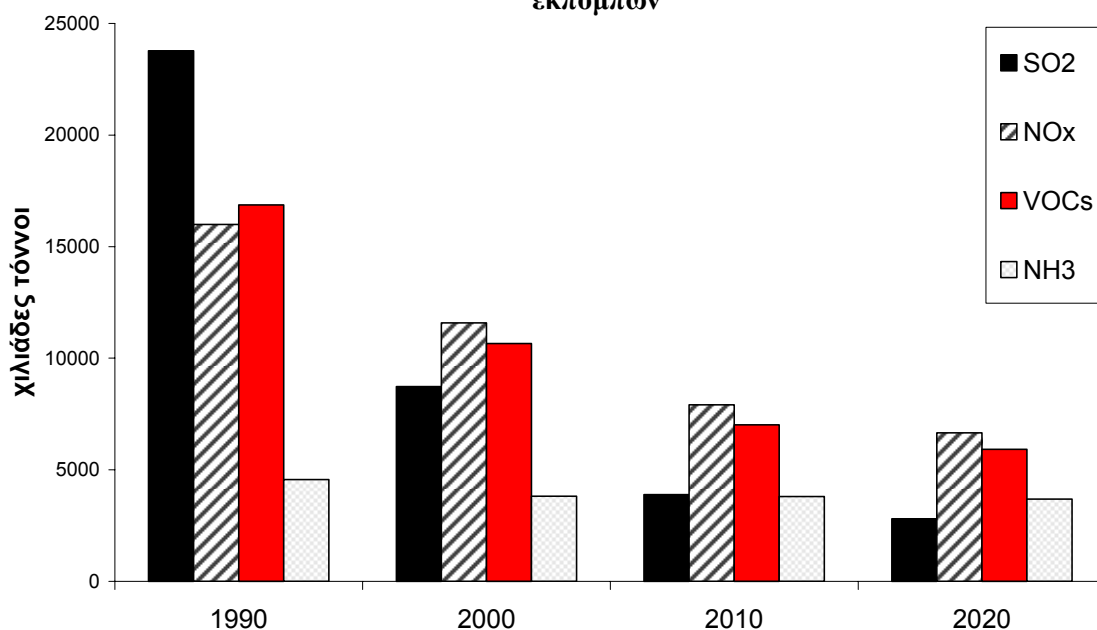
Όσον αφορά τις επιπτώσεις στην υγεία, σήμερα στην ΕΕ παρατηρείται μείωση του στατιστικώς προσδοκώμενου χρόνου ζωής κατά περισσότερο από 8 μήνες, εξαιτίας των ΑΣ_{2,5} στην ατμόσφαιρα, το οποίο ισοδυναμεί με απώλεια 3,6 εκατομμυρίων ετών ζωής ετησίως. Το σχήμα 2 δείχνει ότι, ακόμη και με αποτελεσματική εφαρμογή των σημερινών πολιτικών, ο αριθμός αυτός θα περιορισθεί μόνον σε περίπου 5,5 μήνες (που ισοδυναμούν με απώλεια 2,5 εκατομμυρίων ετών ζωής ή 272.000 πρόωρους θανάτους). Ως προς το όζον, υπολογίζεται ότι θα σημειωθούν 21.000 περιπτώσεις πρόωρων θανάτων το 2020. Η κατάσταση αυτή έχει σοβαρές συνέπειες για την ποιότητα ζωής. Τα παιδιά, οι ηλικιωμένοι, όπως και τα άτομα που υποφέρουν από άσθμα και καρδιαγγειακές παθήσεις, είναι ιδιαίτερα ευάλωτα. Από οικονομική σκοπιά, η βλάβη της ανθρώπινης υγείας και μόνον υπολογίζεται σε 189-609 δισεκατ. ευρώ ετησίως το 2020. Ενόψει αυτού του κόστους, δεν υπάρχει άλλη επιλογή από τη λήψη περαιτέρω μέτρων.

3. ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ «ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ»

Επίτευξη των στόχων του 6^{ου} Προγράμματος Δράσης για «*επίπεδα ποιότητας του αέρα που δεν θα έχουν ουσιαστικές αρνητικές επιπτώσεις και κινδύνους για την ανθρώπινη υγεία και το περιβάλλον*» σημαίνει, για το φυσικό περιβάλλον, ότι δεν θα υπάρχει υπέρβαση των κρίσιμων φορτίων και επιπέδων. Για την ανθρώπινη υγεία, η κατάσταση είναι πιο πολυσύνθετη, καθώς είναι άγνωστο εάν υπάρχει ασφαλές επίπεδο έκθεσης σε ορισμένους ρύπους, όπως τα σωματίδια και το τροποσφαιρικό όζον. Υπάρχουν, ωστόσο, ισχυρά υγειονομικά τεκμήρια που δείχνουν ότι τα μέτρα που λαμβάνονται, προκειμένου να περιορισθούν αυτοί οι ρύποι, θα είναι προς όφελος του πληθυσμού της ΕΕ.

6% των εκπομπών αμμωνίας, σε σύγκριση με την αρχική κατάσταση το 2000. Στην εκτίμηση αυτή δεν λαμβάνεται υπόψη ο θετικός αντίκτυπος από τον αναμενόμενο περιορισμό της χρήσης ανόργανων αζωτούχων λιπασμάτων.

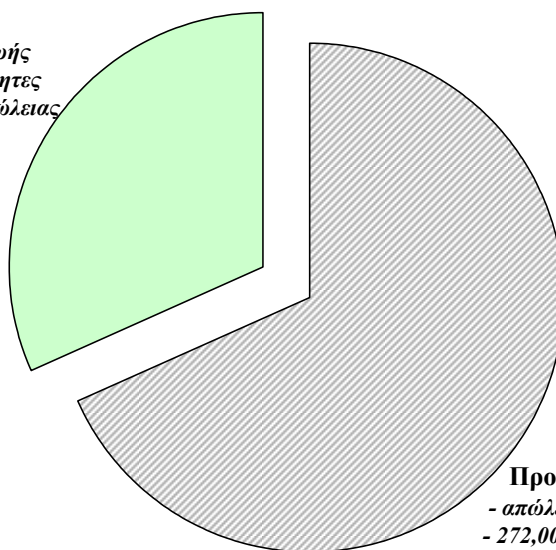
Σχήμα 1. Εκπομπές από την ξηρά ρύπων της οδήγησης για τα εθνικά όρια εκπομπών

Σχήμα 2. Επιπτώσεις των σωματιδίων στην θνησιμότητα το 2000 & 2020 (υφιστάμενες πολιτικές)

Βελτίωση έως το 2020:

- απώλεια 1.1 εκατ. ετών ζωής
- 76,000 πρόωρες θνησιμότητες
- 2.5 μήνες στατιστικής απώλειας ζωής

Προβλήματα το 2020:

- απώλεια 2.5 εκατ. ετών ζωής
- 272,000 πρόωρες θνησιμότητες
- 5.5 μήνες στατιστικής απώλειας ζωής

Στην εκτίμηση των επιπτώσεων⁵ έχουν αναλυθεί διάφορα σενάρια για την επίτευξη αυτών των στρατηγικών στόχων, τα οποία καλύπτουν ολόκληρο το φάσμα επιλογών, από το να μην γίνει καμία περαιτέρω ενέργεια μέχρι το να εφαρμοσθούν όλα τα τεχνικώς εφικτά μέτρα. Ακόμη και αν εφαρμόζονταν όλα τα εν λόγω τεχνικά μέτρα, ανεξαρτήτως κόστους, πάλι δεν θα ήταν δυνατόν να επιτευχθούν οι φιλόδοξοι στόχοι του 6^{ου} Προγράμματος Δράσης. Επομένως, πρέπει να γίνει επιλογή πολιτικής ως

⁵ SEC(2005) 1133.

προς το επίπεδο υγειονομικής και περιβαλλοντικής προστασίας που είναι δυνατόν να επιτευχθεί έως το 2020, λαμβάνοντας υπόψη τα συναφή οφέλη και κόστος. Διενεργήθηκε εκτενής ανάλυση, ώστε να προσδιορισθούν το κόστος και τα οφέλη των διαφόρων επιπέδων «φιλοδοξίας» των στόχων, με σκοπό να βρεθεί το επίπεδο με την καλύτερη σχέση κόστους-αποτελεσματικότητας, που να είναι συνεπές με την κοινοτική στρατηγική της Λισσαβώνας και την κοινοτική στρατηγική για την αειφόρο ανάπτυξη. Η ανάλυση και τα διάφορα σενάρια περιγράφονται λεπτομερώς στην εκτίμηση των επιπτώσεων που συνοδεύει την παρούσα ανακοίνωση.

Στην επιλεγείσα στρατηγική καθορίζονται υγειονομικοί και περιβαλλοντικοί στόχοι (παράρτημα 3) και στόχοι μείωσης των εκπομπών για τους κυριότερους ρύπους. Οι στόχοι αυτοί θα επιτευχθούν σταδιακά. Με τον καθορισμό στόχων που πρόκειται να επιτευχθούν έως το 2020, οι πολίτες της ΕΕ θα προστατευθούν από την έκθεση σε σωματίδια και όζον στην ατμόσφαιρα και τα οικοσυστήματα της Ευρώπης θα προστατευθούν καλύτερα από την όξινη βροχή, το πλεόνασμα θρεπτικού αζώτου και το όζον. Οι στόχοι συνεπάγονται μείωση της συγκέντρωσης ΑΣ_{2,5} κατά 75% και τροποσφαιρικού όζοντος κατά 60% από το τεχνικώς εφικτό επίπεδο, έως το 2020. Επιπλέον, η απειλή για το φυσικό περιβάλλον τόσο από την οξίνιση, όσο και από τον ευτροφισμό θα μειωθεί κατά 55% από το τεχνικώς εφικτό επίπεδο.

Για να επιτευχθούν οι ανωτέρω στόχοι, οι εκπομπές SO₂ θα χρειασθεί να ελαττωθούν κατά 82%, οι εκπομπές NO_x κατά 60%, οι εκπομπές ΠΟΕ κατά 51%, αμμωνίας κατά 27% και πρωτογενών ΑΣ_{2,5} κατά 59%, σε σχέση με τις εκπομπές το 2000. Μεγάλο μέρος αυτού του περιορισμού των εκπομπών θα είναι αποτέλεσμα μέτρων που έχουν ήδη εγκριθεί και εφαρμόζονται στα κράτη μέλη. Με τις μειώσεις αυτές, υπολογίζεται ότι θα σωθούν 1,71 εκατομ. έτη ζωής από την έκθεση σε σωματίδια και θα περιορισθεί η οξεία θνησιμότητα από την έκθεση στο όζον κατά 2.200 περιπτώσεις, σε σχέση με την κατάσταση το 2000. Θα περιορισθούν επίσης σημαντικά οι περιβαλλοντικές ζημιές στα δάση, τις λίμνες και τους ποταμούς, καθώς και στη βιοποικιλότητα, εξαιτίας της όξινης βροχής, και θα προστατευθούν καλύτερα τα οικοσυστήματα της Ευρώπης από τις ατμοσφαιρικές εισροές θρεπτικού αζώτου.

Ένα μέρος της στρατηγικής θα τεθεί σε εφαρμογή μέσω αναθεώρησης της ισχύουσας νομοθεσίας για την ποιότητα του αέρα του περιβάλλοντος, που περιλαμβάνει δύο κύρια στοιχεία:

- (a) εκσυγχρονισμό των κειμένων διατάξεων και συγχώνευση πέντε νομοθετικών πράξεων σε μία και μόνη οδηγία·
- (b) την εισαγωγή νέων προτύπων ποιότητας του αέρα για τα λεπτά σωματίδια (ΑΣ_{2,5}) στην ατμόσφαιρα.

Θα αναθεωρηθεί επίσης η οδηγία σχετικά με τα εθνικά ανώτατα όρια εκπομπών (ΕΑΟΕ)⁶, ώστε να εξασφαλισθεί περιορισμός των εκπομπών οξειδίων του αζώτου, διοξειδίου του θείου, πτητικών οργανικών ενώσεων, αμμωνίας και πρωτογενών σωματιδίων, που να συμβαδίζει με τους ενδιάμεσους στόχους οι οποίοι προτείνονται για το 2020.

⁶ Οδηγία 2001/81/ΕΚ, ΕΕ L 309 της 27.11.2001, σ. 22.

Το επίπεδο «φιλοδοξίας» των στόχων που επελέγησαν για την παρούσα Στρατηγική υπολογίζεται ότι θα αποδώσει τουλάχιστον 42 δισεκατ. ευρώ ετησίως σε οφέλη που έχουν σχέση με την υγεία. Στα οφέλη αυτά συμπεριλαμβάνονται λιγότεροι πρόωροι θάνατοι, λιγότερες ασθένειες, λιγότερες εισαγωγές στα νοσοκομεία, βελτιωμένη παραγωγικότητα στην εργασία κ.ά. Αν και δεν υπάρχει συμφωνία ως προς τον τρόπο χρηματικής αποτίμησης των ζημιών που υφίστανται τα οικοσυστήματα, σημαντικά είναι και τα περιβαλλοντικά οφέλη από τον περιορισμό της ατμοσφαιρικής ρύπανσης, χάρη στη μείωση των κινδύνων και τον περιορισμό των εκτάσεων των οικοσυστημάτων που ενδέχεται να προσβληθούν από οξίνιση, ευτροφισμό και όζον. Και τα οικοσυστήματα που έχουν προσβληθεί στο παρελθόν, και αυτά θα αποκατασταθούν ταχύτερα. Συν τοις άλλοις, θα περιορισθούν και οι ζημιές σε κτήρια και υλικά. Ομοίως, για τις γεωργικές καλλιέργειες, οι ζημιές μειώνονται ετησίως κατά 0,3 δισεκατ. ευρώ περίπου.

Η επίτευξη των ανωτέρω στόχων υπολογίζεται να κοστίζει κατά προσέγγιση 7,1 δισεκατ. ευρώ ετησίως (ποσό, το οποίο αντιπροσωπεύει περίπου 0,05% του ΑΕΠ της ΕΕ των 25, το 2020). Δεν αναμένεται καμία καθαρή αύξηση της απασχόλησης. Πρόκειται να μειωθεί η απώλεια παραγωγής που οφείλεται σε κακή υγεία και μπορεί να ωφεληθούν περισσότερο οι ομάδες ατόμων χαμηλού εισοδήματος, που εν γένει εκτίθενται στα υψηλότερα επίπεδα ατμοσφαιρικής ρύπανσης.

Τα περιβαλλοντικά πρότυπα είναι δυνατόν να αποτελέσουν καταλύτη για την ανάπτυξη των επιχειρήσεων και την καινοτομία. Η ΕΕ μπορεί να κερδίσει ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα και να αξιοποιήσει ευκαιρίες, με την επικέντρωση στην έρευνα και ανάπτυξη λιγότερο ρυπογόνων τεχνολογιών που επιτυγχάνουν αποδοτική χρήση των πόρων, τις οποίες τελικά θα χρειαστεί να υιοθετήσουν και άλλες χώρες. Ανεπτυγμένες χώρες, όπως οι ΗΠΑ και η Ιαπωνία, έχουν ήδη καθιερώσει παρεμφερείς πολιτικές για την ατμοσφαιρική ρύπανση, όπως είναι ο νέος «Clean Air Interstate Rule» (Διαπολιτειακός κανόνας για καθαρό αέρα) στις ΗΠΑ. Είναι επίσης εμφανές ότι αναπτυσσόμενες χώρες, όπως η Κίνα και η Κορέα, προβληματίζονται όλο και περισσότερο για την ατμοσφαιρική ρύπανση, κάνουν θετικά βήματα για τον περιορισμό των εκπομπών και αναζητούν έμπνευση για πολιτική και τεχνικές λύσεις από την Ευρώπη.

4. ΔΡΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΜΕΣΑ

Για να επιτευχθούν αυτοί οι στρατηγικοί στόχοι, θα απλουστευθεί η ισχύουσα νομοθεσία για την ποιότητα του αέρα και θα αναθεωρηθεί αναλόγως η λοιπή σχετική νομοθεσία. Θα αναληφθούν περαιτέρω πρωτοβουλίες για τα νέα οχήματα και, κατόπιν προσεκτικής εκτίμησης των επιπτώσεων, πιθανόν να προβλεφθούν νέα μέτρα για τις εκπομπές από μικρές εγκαταστάσεις καύσης, πλοία και αεροσκάφη. Τα κοινοτικά διαρθρωτικά ταμεία, η διεθνής συνεργασία, η βελτίωση της εφαρμογής και η επιλογή των κατάλληλων μέσων θα αποτελέσουν όλα μέρος του προτεινόμενου συνδυασμού πολιτικής.

4.1. Βελτίωση της λειτουργίας και των αποτελεσμάτων της περιβαλλοντικής νομοθεσίας

Η παρούσα Στρατηγική προϋποθέτει αποτελεσματική εφαρμογή της ισχύουσας νομοθεσίας. Για τον σκοπό αυτόν, και στο πλαίσιο της «Βελτίωσης της νομοθεσίας»,

η Επιτροπή προτείνει εκσυγχρονισμό της κειμένης νομοθεσίας για την ποιότητα του αέρα, ώστε να υπάρξει ελάφρυνση του διοικητικού φόρτου και τα κράτη μέλη να είναι σε θέση να υπερβούν τις δυσκολίες που αντιμετώπισαν κατά τη συμμόρφωση προς τους ισχύοντες κανόνες. Η Επιτροπή θα προσπαθήσει επίσης να βελτιώσει τη συνέπεια των εκτιμήσεων της ποιότητας του αέρα, να διαδώσει τις βέλτιστες πρακτικές και να προωθήσει τον εποικοδομητικό της διάλογο με τα κράτη μέλη.

4.1.1. Απλούστευση της νομοθεσίας για την ποιότητα του αέρα

Στην παρούσα Στρατηγική επισυνάπτεται νομοθετική πρόταση, η οποία συνδυάζει την οδηγία πλαίσιο⁷, την πρώτη⁸, δεύτερη⁹ και τρίτη¹⁰ θυγατρική οδηγία και την απόφαση για την ανταλλαγή πληροφοριών¹¹. Η προσφάτως εγκριθείσα τέταρτη θυγατρική οδηγία¹² θα συγχωνευθεί αργότερα, μέσω απλουστευμένης διαδικασίας «κωδικοποίησης». Η πρόταση αποσαφηνίζει και απλουστεύει, καταργεί διατάξεις που δεν είναι πλέον επίκαιρες, εκσυγχρονίζει της απαιτήσεις υποβολής εκθέσεων και εισάγει νέες διατάξεις που αφορούν τα λεπτά σωματίδια.

Ενίσχυση της εφαρμογής

Βάσει της οδηγίας πλαισίου και των θυγατρικών οδηγιών, οι οριακές τιμές ποιότητας του αέρα ισχύουν για ολόκληρο το έδαφος των κρατών μελών. Η πείρα έχει δείξει ότι υπάρχουν ζώνες που αντιμετωπίζουν έντονα και εξαιρετικά προβλήματα. Ως εκ τούτου, ως μέρος της νέας πρότασης και εφόσον τα κράτη μέλη είναι σε θέση να αποδείξουν ότι έχουν λάβει κάθε εύλογο μέτρο για την εφαρμογή της παρούσας νομοθεσίας, προτείνεται να τους επιτραπεί να ζητήσουν παράταση της προθεσμίας για συμμόρφωση στις πληττόμενες ζώνες, εάν πληρούνται αυστηρά κριτήρια και έχουν καταρτισθεί σχέδια για να επιδιωχθεί η συμμόρφωση.

Εκσυγχρονισμός της παρακολούθησης και της υποβολής εκθέσεων

Τα κράτη μέλη παρακολουθούν την ποιότητα του αέρα σε περίπου 3.000 τοποθεσίες και κατά κανόνα διαβιβάζουν αυτές τις πληροφορίες στο κοινό και την Επιτροπή. Η Επιτροπή, σε συνεργασία με τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Περιβάλλοντος, προτείνει στροφή προς ένα σύστημα ηλεκτρονικής υποβολής εκθέσεων, βασιζόμενο σε σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών, με χρήση του πλαισίου INSPIRE για αναφορά χωρικών δεδομένων¹³. Με την προσέγγιση αυτή, θα περιορισθεί η γραφειοκρατία, θα μειωθεί η υποβολή εκθέσεων συμμόρφωσης, θα εξομαλυνθεί η ροή πληροφοριών και θα βελτιωθεί η πρόσβαση του κοινού στις πληροφορίες.

Έλεγχος της έκθεσης των ατόμων σε ΑΣ_{2,5} στον αέρα του περιβάλλοντος

Υπάρχουν τεκμήρια που δείχνουν ότι τα λεπτά σωματίδια (ΑΣ_{2,5}) είναι πιο επικίνδυνα από τα μεγαλύτερα σωματίδια, αν και δεν θα ήταν σκόπιμο να αγνοηθεί

⁷ Οδηγία 96/62/EK, ΕΕ L 296 της 21.11.1996, σ. 55.

⁸ Οδηγία 1999/30/EK, ΕΕ L 163 της 29.6.1999, σ. 41.

⁹ Οδηγία 2000/69/EK, ΕΕ L 313 της 13.12.2000, σ. 12.

¹⁰ Οδηγία 2002/3/EK, ΕΕ L 67 της 9.3.2002, σ. 14.

¹¹ Απόφαση 97/101/EK, ΕΕ L 35 της 5.2.1997, σ. 14.

¹² Οδηγία 2004/107/EK, ΕΕ L 23 της 26.1.2005, σ. 3.

¹³ COM(2004) 516, 23.7.2004.

το χονδρομερές κλάσμα (σωματίδια με διάμετρο από 2,5 έως 10 μm). Επομένως, επιπλέον των υφισταμένων ελέγχων για τα $\text{A}\Sigma_{10}$, είναι ανάγκη να περιορισθούν οι αδικαιολόγητα υψηλοί κίνδυνοι από την έκθεση σε $\text{A}\Sigma_{2,5}$ και να μειωθεί γενικώς η έκθεση των πολιτών παντού. Προτείνεται ανώτατο όριο συγκέντρωσης $25 \mu\text{g}/\text{m}^3$ για τα σωματίδια $\text{A}\Sigma_{2,5}$, το οποίο δεν φαίνεται να δημιουργεί επιπρόσθετες επιβαρύνσεις, εκτός από τις περιοχές της ΕΕ που εμφανίζουν την υψηλότερη ρύπανση. Το επιλεγέν επίπεδο ανωτάτου ορίου συγκέντρωσης λαμβάνει υπόψη τις εγγενείς αβεβαιότητες των σημερινών μας γνώσεων όσον αφορά τους κινδύνους των $\text{A}\Sigma_{2,5}$. Προτείνεται επίσης να προβαίνουν τα κράτη μέλη σε εκτενέστερη παρακολούθηση των επιπέδων των σωματιδίων $\text{A}\Sigma_{2,5}$ στο περιβάλλον σε αστικές περιοχές, ως πρώτο βήμα προς μείωση των μέσων αστικών συγκεντρώσεων σε ολόκληρο το έδαφός τους. Προτείνεται για όλα τα κράτη μέλη ενιαίος ενδιάμεσος στόχος μείωσης, της τάξεως του 20%, που πρέπει να έχει επιτευχθεί μεταξύ 2010 και 2020. Προβλέπεται ότι ο εν λόγω στόχος θα επανεξετασθεί, μόλις είναι διαθέσιμες περισσότερες πληροφορίες από την παρακολούθηση της ποιότητας του αέρα. Θα επανεξετασθούν, ειδικότερα, τα ζητήματα της εισαγωγής διαφοροποιημένων στόχων για τα επιμέρους κράτη μέλη, ανάλογα με το κλίμα ατμοσφαιρικής ρύπανσης που επικρατεί στο καθένα, και το κατά πόσον οι στόχοι αυτοί θα πρέπει να καταστούν νομικώς δεσμευτικοί.

4.1.2. Αναθεώρηση της οδηγίας ΕΑΟΕ

Η Επιτροπή θα επανεξετάσει, το 2006, την οδηγία σχετικά με τα εθνικά ανώτατα όρια εκπομπών και θα προτείνει αναθεωρημένα ανώτατα όρια εκπομπών, τα οποία θα βασίζονται στο σενάριο που αναπτύσσεται στην παρούσα Στρατηγική. Η πρόταση θα υποβληθεί σε λεπτομερή εκτίμηση των επιπτώσεων, θα γίνεται δε σεβαστή η ανάγκη για ολοκληρωμένη προσέγγιση της διαχείρισης του αζώτου (βλ. τμήμα 4.2.3). Θα μελετηθούν επίσης απλουστευμένες διατάξεις εφαρμογής και υποβολής εκθέσεων, όπως και στόχοι για πρωτογενή σωματίδια. Δεν προβλέπεται περαιτέρω αλλαγή για εγκαταστάσεις καύσης μεγαλύτερες των $50 \text{ MW}_{\text{th}}$, πέραν όσων προβλέπονται στις κείμενες οδηγίες για τις μεγάλες εγκαταστάσεις καύσης¹⁴ και την ολοκληρωμένη πρόληψη και έλεγχο της ρύπανσης (*IPPC*)¹⁵. Παρ' όλα ταύτα, θα εξετασθούν οι εναλλακτικές δυνατότητες για εκσυγχρονισμό της ισχύουσας νομοθεσίας που καλύπτει τις βιομηχανικές εκπομπές.

4.1.3. Συνέπεια με άλλες περιβαλλοντικές πολιτικές

Η Στρατηγική χαρακτηρίζεται από συνέπεια με τις πολιτικές για την αλλαγή του κλίματος και θα συντελέσει στην τήρηση των δεσμεύσεων για ανάσχεση της απώλειας της βιοποικιλότητας και υποστήριξη της μακροπρόθεσμης αποκατάστασής της. Τα μέτρα που παρουσιάζονται στην παρούσα Στρατηγική θα συμβάλουν επίσης στην πρόοδο που απαιτείται για την επίτευξη των στόχων της κοινοτικής στρατηγικής για τον υδράργυρο¹⁶ – με τη μείωση των εκπομπών υδραργύρου που προέρχονται από καύση – της οδηγίας πλαισίου για τα ύδατα και της προσεχούς θεματικής στρατηγικής για το θαλάσσιο περιβάλλον.

¹⁴ Οδηγία 2001/80/ΕΚ, ΕΕ L 309 της 27.11.2001, σ. 1. Έχει πραγματοποιηθεί επανεξέταση, σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφος 7 της εν λόγω οδηγίας. Βλ. http://europa.eu.int/comm/environment/air/future_stationary.htm.

¹⁵ Οδηγία 96/61/ΕΚ, ΕΕ L 257 της 10.10.1996, σ. 26.

¹⁶ COM(2005) 20.

Η παρακολούθηση του εδάφους, της ποιότητας των υδάτων και της βιοποικιλότητας θα έρθει να προστεθεί στην αξιολόγηση των πολιτικών για την ατμοσφαιρική ρύπανση, καθώς όλα αυτά επηρεάζονται από την οξίνιση και το θρεπτικό άζωτο. Ομοίως, η παρακολούθηση και η υποβολή εκθέσεων σχετικά με την ποιότητα του αέρα θα υποστηρίξει το Σχέδιο Δράσης για την Υγεία και το Περιβάλλον.

4.2. Ενσωμάτωση της μέριμνας για την ποιότητα του αέρα σε άλλους τομείς πολιτικής

Για την επίτευξη των στόχων που καθορίζονται στην παρούσα Στρατηγική, θα απαιτηθούν προσπάθειες και δεσμεύσεις και από άλλους τομείς.

4.2.1. Ενέργεια

Αποδοτικότερη χρήση της ενέργειας και καλύτερη χρήση των φυσικών πόρων – και τα δύο μπορούν να συμβάλουν στον περιορισμό των επιβλαβών εκπομπών. Η ΕΕ έχει θέσει ενδεικτικό στόχο: έως το 2010, να παράγει 12% της ενέργειας και 21% του ηλεκτρισμού από ανανεώσιμες ενεργειακές πηγές. Έχει ακόμη εγκρίνει ελάχιστους στόχους για το μερίδιο των βιοκαυσίμων και έχει προτείνει μέτρα ασφαλείας στον τομέα της πυρηνικής ενέργειας. Έχουν αναληφθεί διάφορες δράσεις για τη συγκράτηση της ενεργειακής ζήτησης, στις οποίες συμπεριλαμβάνονται η επισήμανση της ενεργειακής κατανάλωσης, οι ενεργειακές επιδόσεις των κτηρίων, μια οδηγία για τη συμπαραγωγή και μια οδηγία σχετικά με τις απαιτήσεις οικολογικού σχεδιασμού για τα προϊόντα που καταναλώνουν ενέργεια. Στην Πράσινη Βίβλο για την ενεργειακή απόδοση αναζητούνται επίσης τρόποι για να επιτευχθεί περαιτέρω πρόοδος σε αυτόν τον τομέα¹⁷.

4.2.1.1. Μικρότερες εγκαταστάσεις καύσης

Αυτή η ολοένα και σημαντικότερη πηγή εκπομπών δεν υπόκειται σε ρυθμίσεις σε κοινοτικό επίπεδο. Η Επιτροπή θα εξετάσει κατά πόσον θα πρέπει να διευρυνθεί το πεδίο της οδηγίας IPPC, ούτως ώστε να καλύπτει και πηγές κάτω των 50 MW_{th}. Θα καταρτισθούν επίσης εναρμονισμένα τεχνικά πρότυπα για οικιακές συσκευές καύσης και για τα καύσιμά τους. Εάν είναι εφικτό, θα μπορούσαν να συμπεριληφθούν και μικρότερα εμπορικά κτήρια και κτήρια κατοικιών σε μια διευρυμένη οδηγία για την ενεργειακή απόδοση¹⁸.

4.2.1.2. Εκπομπές ΠΟΕ σε πρατήρια καυσίμων

Λόγω του ρόλου των πτητικών οργανικών ενώσεων στον σχηματισμό τροποσφαιρικού όζοντος, η Επιτροπή θα εξετάσει τις δυνατότητες για περαιτέρω περιορισμό των εκπομπών ΠΟΕ σε πρατήρια ανεφοδιασμού καυσίμων.

4.2.2. Μεταφορές

Τηρώντας τις δεσμεύσεις που ανέλαβε στη Λευκή Βίβλο για την κοινή πολιτική μεταφορών¹⁹, η Επιτροπή θα ενθαρρύνει περαιτέρω τη στροφή προς λιγότερο

¹⁷ COM (2005) 265.

¹⁸ Οδηγία 2002/91/EK, ΕΕ L 1 της 4.1.2003, σ. 65.

¹⁹ COM(2001) 370, 12.9.2001.

ρυπογόνους τρόπους μεταφοράς, εναλλακτικά καύσιμα, μείωση της κυκλοφοριακής συμφόρησης και ενσωμάτωση του εξωτερικού κόστους στο κόστος των μεταφορών. Όσον αφορά τη χρέωση των υποδομών, η Επιτροπή έχει ήδη υποβάλει προτάσεις σχετικά με τα τέλη για τη χρήση των οδικών υποδομών, που εφαρμόζονται για τα βαρέα φορτηγά οχήματα (Eurovignette), και εν ευθέτω χρόνω θα εξετασθεί κοινό πλαίσιο για όλους τους τρόπους μεταφοράς. Άλλα πιθανά μέτρα παρουσιάζονται κατωτέρω και θα μπορούσαν να συμπληρωθούν από άλλα, όταν επανεξετασθεί η Λευκή Βίβλος το 2005.

4.2.2.1. Χερσαίες μεταφορές

Έχουν αναληφθεί πρωτοβουλίες για την ανασυγκρότηση και την ολοκλήρωση των ευρωπαϊκών σιδηροδρομικών συστημάτων. Οι πρωτοβουλίες συμπληρώνονται από τις κατευθυντήριες γραμμές για τα Διευρωπαϊκά Δίκτυα μεταφορών, που εγκρίθηκαν το 2004, όπου δίδεται προτεραιότητα σε φιλοπεριβαλλοντικούς τρόπους μεταφοράς, συμπεριλαμβανομένων των σιδηροδρόμων. Συν τοις άλλοις, θα προωθηθούν οι διατροπικές εμπορευματικές μεταφορές, μέσω του προγράμματος «Marco Polo», και θα βελτιωθεί η αποτελεσματικότητα των μεταφορών, με το ευρωπαϊκό πρόγραμμα δορυφορικής ραδιοπλοήγησης GALILEO.

Το 2005, θα εγκριθεί πρόταση για τη μείωση των εκπομπών από νέα επιβατικά αυτοκίνητα και μικρά κλειστά φορτηγά (EURO V). Η Επιτροπή θα υποβάλει επίσης πρόταση για περαιτέρω περιστολή των εκπομπών από βαρέα φορτηγά οχήματα. Πλέον μακροπρόθεσμα, η Επιτροπή θα διερευνήσει επίσης κατά πόσον είναι εφικτό να βελτιώσει τη διαδικασία έγκρισης τύπου, ούτως ώστε οι εκπομπές κατά τον κύκλο δοκιμής να αντικατοπτρίζουν πιστότερα την οδήγηση στην πραγματικότητα.

Η Επιτροπή επίσης θα μελετήσει και άλλα μέτρα, όπως:

- πρακτικές κατευθυντήριες γραμμές για διαφοροποιημένη χρέωση, ανάλογα με τις ζημίες από την ατμοσφαιρική ρύπανση και τις επιπτώσεις σε περιβαλλοντικά ευπαθείς περιοχές
- υποχρεώσεις και συστάσεις στις δημόσιες αρχές, ώστε να εφαρμόσουν ελάχιστες ετήσιες ποσοτώσεις προμηθειών για νέα καθαρότερα οχήματα υψηλής ενεργειακής απόδοσης
- διαμόρφωση κοινού πλαισίου για τον καθορισμό ζωνών χαμηλών εκπομπών.

Τα παλαιότερα οδικά οχήματα προκαλούν δυσανάλογα επίπεδα ρύπανσης. Επομένως, τα κράτη μέλη θα πρέπει να εξετάσουν στοχοθετημένα σχέδια προσαρμογής και διάλυσης των οχημάτων, όταν καταρτίζουν σχέδια για να επιτύχουν τους στόχους ποιότητας του αέρα.

Στη θεματική της στρατηγική για το αστικό περιβάλλον, η Επιτροπή διερευνά τον καλύτερο δυνατό τρόπο για να βοηθήσει τα κράτη μέλη και τις τοπικές αρχές να επινοήσουν και να εφαρμόσουν σχέδια βιώσιμων αστικών μεταφορών, τα οποία να συνδυάζουν βελτιώσεις των συγκοινωνιών με τη διαχείριση της ζήτησης για μεταφορές, ούτως ώστε να εξασφαλισθεί ισότιμη συμβολή των μεταφορών στην επίτευξη των στόχων για την ποιότητα του αέρα, τον θόρυβο και την αλλαγή του κλίματος.

4.2.2.2. Αεροπορία

Σε προσεχή ανακοίνωση σχετικά με τη χρήση οικονομικών μέσων για να περιορισθούν οι επιπτώσεις των αεροσκαφών στην αλλαγή του κλίματος, θα εξετασθούν μέτρα με ενδεχόμενες συνέργειες μεταξύ αλλαγής του κλίματος και ποιότητας του αέρα.

4.2.2.3. Ναυτιλία

Οι εκπομπές των ατμοσφαιρικών ρύπων SO₂ και NO_x από τα πλοία δημιουργούν σοβαρές ανησυχίες, καθώς αναμένεται να υπερβούν τις εκπομπές όλων των χερσαίων πηγών στην ΕΕ, έως το 2020. Οι εκπομπές υπόκεινται στις διατάξεις του Παραρτήματος VI της Σύμβασης του IMO για τη θαλάσσια ρύπανση και όλα τα κράτη μέλη που δεν έχουν ακόμη επικυρώσει το Παράρτημα VI θα πρέπει να το πράξουν το συντομότερο δυνατόν.

Η Επιτροπή έχει χαράξει στρατηγική της ΕΕ για τις εκπομπές των πλοίων, έχει δε εγκριθεί οδηγία για το θείο στα καύσιμα των πλοίων²⁰. Ωστόσο, πρέπει να γίνουν πολύ περισσότερα και η Επιτροπή σκοπεύει:

- να υποβάλει στο Συμβούλιο σύσταση απόφασης για την εξουσιοδότηση της Επιτροπής να διαπραγματευθεί στο πλαίσιο του IMO, με σκοπό να ενισχυθούν τα σημερινά πρότυπα ατμοσφαιρικών εκπομπών· η Επιτροπή προτίθεται να μελετήσει πρόταση για αυστηρότερα πρότυπα NO_x έως το τέλος του 2006, εάν ο IMO δεν έχει υποβάλει προτάσεις για αυστηρότερα πρότυπα έως αυτή την ημερομηνία·
- να προωθήσει την ηλεκτροδότηση των πλοίων στους λιμένες από την ξηρά (κατά προτίμηση, από ανανεώσιμες ενεργειακές πηγές), με τη χάραξη κατευθυντηρίων γραμμών και την εξέταση της δυνατότητας απαλλαγής από τον ενεργειακό φόρο·
- να εξασφαλίσει ότι όντως εφαρμόζεται η λειτουργία με χαμηλές εκπομπές ως κριτήριο χρηματοδότησης από τα κοινοτικά προγράμματα, συμπεριλαμβανομένου του Marco Polo και των Θαλάσσιων Αρτηριών.

4.2.3. Γεωργία

Στην κτηνοτροφία, τη χοιροτροφία και την πτηνοτροφία, καθώς και στη χρήση ανόργανων λιπασμάτων, οφείλεται το μεγαλύτερο ποσοστό εκπομπών αμμωνίας. Με την πρόσφατη μεταρρύθμιση της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής, αναμένεται να επέλθει μείωση των εκπομπών αμμωνίας από γεωργικές πηγές, ύστερα από: (1) την κατάργηση της σύνδεσης μεταξύ της οικονομικής στήριξης και της υποχρέωσης για διατήρηση συγκεκριμένου αριθμού ζώων· (2) την κατάργηση των κινήτρων για εντατικοποίηση, η οποία θα οδηγήσει σε περιορισμό της χρήσης ανόργανων λιπασμάτων· και (3) την εισαγωγή υποχρεωτικής πολλαπλής συμμόρφωσης με τις περιβαλλοντικές οδηγίες, ως προϋπόθεση για την πλήρη χορήγηση των άμεσων πληρωμών. Περαιτέρω βελτιώσεις αναμένεται επίσης να επέλθουν από την αποτελεσματική εφαρμογή ορισμένων περιβαλλοντικών οδηγιών, όπως της οδηγίας

²⁰ COM(2002) 595.

για τη νιτρορρύπανση, της οδηγίας IPPC, της οδηγίας για την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων και της οδηγίας πλαισίου για τα ύδατα.

Παρ' όλα αυτά, οι βελτιώσεις αυτές ενδέχεται να αποδειχθούν ανεπαρκείς για την επίτευξη των στόχων της Στρατηγικής. Δεδομένου ότι το άζωτο διαδραματίζει ρόλο σε διάφορα περιβαλλοντικά προβλήματα, η Επιτροπή θα ακολουθήσει συνεπή και ολοκληρωμένη προσέγγιση όσον αφορά τη διαχείριση του αζώτου²¹. Θα δοθεί προτεραιότητα σε μέτρα και πολιτικές με σκοπό να περιορισθεί η «υπερβολική» χρήση αζώτου στη γεωργία, μέτρα και πολιτικές που παράλληλα αντιμετωπίζουν και το πρόβλημα των νιτρικών στα ύδατα, καθώς και των εκπομπών αμμωνίας και οξειδίων του αζώτου στην ατμόσφαιρα. Οι εν λόγω πολιτικές θα μπορούσαν να έχουν ως αντικείμενο (1) την περιεκτικότητα σε άζωτο των κτηνοτροφών· (2) την υπέρμετρη χρήση αζωτούχων λιπασμάτων· και (3) την προώθηση περαιτέρω έρευνας του κύκλου του αζώτου και των περιβαλλοντικών του επιπτώσεων.

Προκειμένου να συμμορφωθούν με τα ισχύοντα και τα νέα ανώτατα όρια εκπομπών αμμωνίας, όταν αναθεωρηθεί η οδηγία για τα ΕΑΟΕ, τα κράτη μέλη θα πρέπει να προετοιμάσουν σχέδια και προγράμματα που να καταδεικνύουν πώς θα επιτύχουν να τηρήσουν τα εν λόγω νέα ανώτατα όρια. Για την επίτευξη των στόχων μείωσης μπορεί να απαιτηθεί η κατάρτιση εθνικών σχεδίων δράσης, συμπεριλαμβανομένων των υποχρεώσεων που θα ισχύουν σε επίπεδο αγροκτήματος, τα οποία θα καταστήσουν δυνατή τη σταδιακή εισαγωγή της μείωσης των εκπομπών εντός μιας δεκαετούς περιόδου περίπου, κατόπιν της έγκρισης της αναθεωρημένης οδηγίας για τα ΕΑΟΕ.

Ο ισχύων κανονισμός για την αγροτική ανάπτυξη και οι προτάσεις της Επιτροπής για την αγροτική ανάπτυξη, κατά την περίοδο 2007-2013, προσφέρουν διάφορες δυνατότητες προκειμένου να αντιμετωπισθούν οι εκπομπές αμμωνίας από γεωργικές πηγές. Μεταξύ αυτών συγκαταλέγονται μέτρα που αφορούν τον εκσυγχρονισμό των αγροτικών μονάδων, την ανταπόκριση στα πρότυπα και τη γεωργοπεριβαλλοντική στήριξη. Η Επιτροπή παροτρύνει τα κράτη μέλη να κάνουν πλήρη χρήση αυτών των μέτρων. Ειδικότερα, τα κράτη μέλη μπορούν να καταρτίσουν γεωργοπεριβαλλοντικά σχέδια τα οποία υπερβαίνουν τις υποχρεώσεις βάσει της περιβαλλοντικής νομοθεσίας και τις ελάχιστες απαιτήσεις χρήσης λιπασμάτων, που επισημαίνονται σε προγράμματα αγροτικής ανάπτυξης. Τα μέτρα αυτά θα μπορούσαν επίσης να συμβάλουν στην αποτελεσματικότερη συμμόρφωση προς τον κώδικα ορθής γεωργικής πρακτικής της Σύμβασης για τη Διασυννοριακή Ρύπανση της Ατμόσφαιρας σε Μεγάλη Απόσταση²².

4.2.4. Διαρθρωτικά ταμεία

Τα Διαρθρωτικά Ταμεία χρηματοδοτούν πολλά μέτρα στα κράτη μέλη και τις περιφέρειες, τα οποία συνεισφέρουν στη βελτίωση της ποιότητας του αέρα. Η πρόταση της Επιτροπής για τη μεταρρύθμιση της πολιτικής συνοχής, για την περίοδο 2007-2013²³, περιλαμβάνει προτάσεις που θα βοηθήσουν να επιτευχθούν οι στόχοι της παρούσας Στρατηγικής. Παραδείγματος χάρη, υποστήριξη για βιώσιμα

²¹ Συνεπή με τη Δήλωση της 3^{ης} Διεθνούς διάσκεψης για το άζωτο, Οκτώβριος 2004, Nanjing, Κίνα.

²² Όπως απαιτείται στο Παράρτημα ΙΧ του Πρωτοκόλλου του Gothenburg της Σύμβασης για τη Διασυννοριακή Ρύπανση.

²³ COM(2004) 492.

συστήματα μεταφορών, αειφόρος και καθαρότερη προσφορά ενέργειας, και αποκατάσταση και επαναχρησιμοποίηση εγκαταλελειμμένης γης. Η προστασία του περιβάλλοντος συμπεριλαμβάνεται στους τρεις προτεινόμενους στόχους της Σύγκλισης, της Ανταγωνιστικότητας και Απασχόλησης και της Εδαφικής Συνεργασίας. Στο πλαίσιο του πρώτου, που απευθύνεται σε μειονεκτούσες περιφέρειες και χώρες, η ποιότητα του αέρα αναφέρεται στην πρόταση κανονισμού για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ)²⁴. Η εξασφάλιση πλήρους αξιοποίησης των οικολογικών καινοτομιών και τεχνολογιών και η εισαγωγή συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης στις ΜΜΕ αποτελεί επίσης προτεραιότητα για τη μελλοντική πολιτική συνοχής.

4.2.5. Διεθνής διάσταση

Καθώς αυξάνεται η ατμοσφαιρική ρύπανση στην Ευρώπη από ρύπανση σε περιφερειακή και παγκόσμια κλίμακα, η Κοινότητα πρέπει να επιδιώξει τη διαμόρφωση μιας διεθνούς συναίνεσης όσον αφορά τη σπουδαιότητα του θέματος της ρύπανσης του ημισφαιρίου. Η Επιτροπή, σε συνεργασία με τα κράτη μέλη, θα ηγηθεί ενός νέου ειδικού κλιμακίου (task force) για την ατμοσφαιρική ρύπανση του ημισφαιρίου, στο πλαίσιο της Σύμβασης για τη Διασυνωριακή Ρύπανση της Ατμόσφαιρας σε Μεγάλη Απόσταση, από κοινού με τις ΗΠΑ. Η Επιτροπή εντείνει επίσης τη συνεργασία της με την Κίνα στο θέμα της ατμοσφαιρικής ρύπανσης. Η ΕΕ θα εξακολουθήσει, ομοίως, να υποστηρίζει τις δραστηριότητες της Σύμβασης στον τομέα της επιστήμης και της παρακολούθησης.

5. ΕΠΟΜΕΝΑ ΒΗΜΑΤΑ

5.1. Αξιολόγηση, επανεξέταση και έρευνα

Η παρούσα στρατηγική θα επανεξετασθεί το 2010 και τα αποτελέσματα θα έρθουν να προστεθούν στην τελική αξιολόγηση του 6^{ου} Προγράμματος Δράσης. Οι διενεργούμενες εκτιμήσεις πολιτικών θα συνεχισθούν, με χρήση των υφισταμένων δεικτών και των πληροφοριών που έχουν διαβιβασθεί. Θα αυξηθούν οι εργασίες εκτίμησης ενόψει της προπαρασκευής της επανεξέτασης.

Η ανάλυση στην οποία βασίζεται η παρούσα Στρατηγική στηρίζεται στην κοινοτική έρευνα για την ατμοσφαιρική ρύπανση – όπου συμπεριλαμβάνονται οι επιπτώσεις των σωματιδίων στην υγεία – η οποία έχει πραγματοποιηθεί βάσει των διαφόρων προγραμμάτων πλαισίων ΕΤΑ²⁵. Η Στρατηγική στηρίζεται επίσης σε οικονομικο-περιβαλλοντικά μοντέλα και εργαλεία, που έχουν αναπτυχθεί με χρηματοδότηση από κοινοτικά κονδύλια ΕΤΑ²⁶.

Κατά τα επόμενα έτη, θα απαιτηθεί περισσότερη έρευνα σχετικά με τις πηγές εκπομπών, τη χημεία της ατμόσφαιρας και τη διασπορά των ρύπων, καθώς και τις επιδράσεις της ατμοσφαιρικής ρύπανσης στην υγεία και το περιβάλλον, συμπεριλαμβανομένων μακροπρόθεσμων επιδημιολογικών μελετών στην Ευρώπη.

²⁴ COM(2004) 495, άρθρο 4.

²⁵ Δέσμη CLEAR (<http://www.nilu.no/clear/>)· Θεματικό δίκτυο INTEGAIRE (<http://www.integaire.org/>).

²⁶ Αξιολόγηση της υγείας από τα έργα ExternE και NewExt· η μακροοικονομική ανάλυση χρησιμοποίησε το γενικό μοντέλο ισορροπίας GEM-E3.

Θα χρειασθεί να βελτιώσουμε επίσης τη χρηματική αποτίμηση των επιπτώσεων στα οικοσυστήματα και την ανάλυση κόστους-αποτελεσματικότητας των μέτρων που εφαρμόζονται επί του παρόντος. Για τον σκοπό αυτόν, θα απαιτηθούν κοινοτική χρηματοδότηση ΕΤΑ, εργασίες από το Κοινό Κέντρο Ερευνών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και η υποστήριξη των κρατών μελών.

5.2. Διοργάνωση διαβουλεύσεων

Πραγματοποιήθηκαν περισσότερες από εκατό συνεδριάσεις των ενδιαφερομένων κατά τη διάρκεια του προγράμματος CAFE και δίμηνη ανοικτή διαβούλευση μέσω του Διαδικτύου για τη Στρατηγική. Από τις 11.578 απαντήσεις που ελήφθησαν, περισσότερες από 10.000 προέρχονταν από ιδιώτες. Οι συνομιλητές επεσήμαναν μια σαφή ανάγκη για καλύτερη ενημέρωση του κοινού, μεγαλύτερη επιθυμία για προστασία από την ατμοσφαιρική ρύπανση και προθυμία να πληρώσουν για να μειωθούν οι κίνδυνοι, όπως και στην περίπτωση του πόσιμου νερού.

Η Συντονιστική Ομάδα CAFE θα παραμείνει το κυριότερο βήμα μελλοντικών διαβουλεύσεων με τους ενδιαφερομένους, αλλά εν καιρώ θα πρέπει να τροποποιηθεί η σημερινή δομή των συμβουλευτικών ομάδων για την ατμοσφαιρική ρύπανση. Συν τοις άλλοις, τον Μάιο του 2005, συστάθηκε ομάδα εργασίας με αποστολή να βοηθήσει στις σχετικές τεχνικές εργασίες για την αναθεώρηση της οδηγίας ΕΑΟΕ. Κατά πάσα πιθανότητα επίσης, θα χρησιμοποιείται περισσότερο η Κανονιστική Επιτροπή για την ατμοσφαιρική ρύπανση, όσον αφορά θέματα εφαρμογής, και ιδίως παρακολούθησης και υποβολής εκθέσεων.

6. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Η ατμοσφαιρική ρύπανση εξακολουθεί να υποβαθμίζει την υγεία και την ποιότητα ζωής των πολιτών της ΕΕ, όπως και του φυσικού περιβάλλοντος. Το μέγεθος αυτών των φαινομένων είναι τόσο μεγάλο που δεν μπορεί να αγνοηθεί· δεν είναι λογικό να μην γίνει τίποτε πέραν της εφαρμογής της ισχύουσας νομοθεσίας. Η παρούσα Στρατηγική ανοίγει μια μακροπρόθεσμη προοπτική για καθαρότερο αέρα στην Ευρώπη.